

Høringsvar til 'Udkast til bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2023/2024 (gødskningsbekendtgørelsen).

4. juli 2023

På baggrund af AgroPro Danmark sendes høringssvar til bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2023/2024 (gødskningsbekendtgørelsen).

Konklusion:

- Bekendtgørelsen tager udgangspunkt i Nitratdirektivets bilag 3. Men direktivet fejlfortolkes, da der i bekendtgørelsen, ikke tages udgangspunkt i Ligevægtsberegningen, som nævnt i Nitratdirektivet, men derimod tages der udgangspunkt i 'Økonomisk Optimum', som ikke nævnes i Nitratdirektivet. 'Økonomisk Optimum' er en dansk opfindelse, der ikke tager udgangspunkt i Nitratdirektivet.
- Kvælstoflandekvoten er politisk bestemt. Og da det danske landbrugsareal er reduceret med 4 % i form af udtaget brak, bør normerne for afgrøderne også som minimum øges med 4 %.
- Normudbytterne er generelt hævet i forhold til seneste periode. Derved fjerner normudbytterne sig yderligere fra gennemsnitsudbytterne fra de seneste 5 år. Normudbytterne bør afspejle de danske gennemsnitsudbytter fra de seneste fem år.
- Forfrugtsværdien bør også afspejle virkeligheden. Når korn for eksempel dyrkes efter raps eller ærter, fratrækkes en forfrugtsværdi i kvælstofnormen. Normudbytterne bør afspejle et gennemsnitsudbytte, der tager højde for et gennemsnitsudbytte, som resultat af et gennemsnit mellem udbytter med og uden forfrugtsværdi.
- Kvælstofnormerne er sænket i forhold til seneste periode. Vi kan ikke genfinde den sammenhæng, da gødningspriserne har genfundet sig på et for de seneste fem års gennemsnit. Hvorimod afgrødepriserne er væsentligt over de seneste fem års gennemsnit. Med den baggrund bør kvælstofnormerne hæves i forhold til seneste periode.
- Hvert år er der en forskel mellem kvælstoflandekvoten og mængden af anvendt gødning på ca. 30.000 tons kvælstof. Der bør være en forøget mulighed for, at denne mængde gøres anvendelig i form af udbyttebestemt ekstratildeling af kvælstof.
- Når der hvert år tilføres mindre gødning, end afgrøderne fjerner, udpines jorden. Det er i modstrid med FN's verdensmål nr.15.
- Der bør ske en tilpasning af normudbytterne til gennemsnitsudbytter, samt en korrektion for udbytte, der afspejler virkeligheden i form af 2,7 kilo N for hver hkg udbytte ud over normudbytterne.

Baggrund for høringssvar

Side 8 i bekendtgørelsen:

Foranstalningernes forbindelse til andre relevante planer og programmer.

Nitrathandlingsprogrammet skal ifølge nitratdirektivets artikel 5, stk. 4, litra a og b, bestå af de bindende foranstaltninger, der fremgår af direktivets bilag 3, og de foranstaltninger som medlemsstaterne har foreskrevet i den eller de kodekser for godt landmandskab (direktivets bilag 2) med undtagelse af de foranstaltninger, der er overflødiggjort af foranstaltningerne i bilag 3.

Nitratdirektivets bilag III, 1. pkt., nr. 3, litra a-c fastlægger, at der skal være en begrænsning af tilførsel af gødning til jorden, der er i overensstemmelse med god landbrugspraksis under hensyntagen til de særlige forhold, herunder i forhold til jordbund, klima, vanding m.v., og som bygger på ligevægt mellem afgrødens kvælstofbehov og den samlede tilførsel af kvælstof til afgrøden fra jorden og fra tilført gødning.

Gødskningsbekendtgørelsen udstedes med hjemmel i gødskningsloven

4. Reglerne i gødskningsloven og gødskningsbekendtgørelsen om beregning af virksamhedens kvælstofkvote og virksamhedens forbrug af bl.a. husdyrgødning og anden organisk gødning indgår i nitrathandlingsprogrammet, og reglerne bidrager til at overholde nitratdirektivets bilag III, 1. pkt., nr. 3, litra a-c om ligevægt mellem afgrødens kvælstofbehov og den samlede tilførsel af kvælstof til afgrøden fra jorden og fra tilført gødning.

Opdateringen af de økonomisk optimale afgrødenormer giver samlet set en reduktion i udbringningen af kvælstof til landbrugsjorder. Ændringerne i normen resulterer i, at nogle virksomheder vil have en mindre kvælstofkvote end tidligere på baggrund af de afgrøder, som dyrkes i næste planperiode.

Kommentarer til ovenstående

Bekendtgørelsen tager udgangspunkt i Nitratdirektivets bilag 3 omkring ligevægt mellem afgrødens behov og den samlede tilførsel af kvælstof til afgrøden

Det er et misbrug af Nitratdirektivets ordlyd og formål. Den danske kvælstofregulering tager ikke udgangspunkt i Nitratdirektivet, men derimod det danske begreb 'Økonomisk Optimum', som ikke har nogen sammenhæng til Nitratdirektivet. Nitratdirektivet er en faglig ligevægtsberegning mellem input og output. Økonomisk Optimum er en økonomisk beregning, der ikke har nogen sammenhæng til en faglig ligevægt.

Kvælstofnormerne bør hæves med minimum 4 % på baggrund af 4 % udtagning af landbrugsarealet.

Kvæstoflandekvoten er politisk bestemt. Og da det danske landbrugsareal er reduceret med 4 % i form af udtaget brak, bør de gennemsnitlige normer for afgrøderne som minimum øges med 4 %. En reduktion af kvælstofnormerne, samtidig med en reduktion af landbrugsarealet, er ikke i overensstemmelse med den politisk bestemte kvæstoflandekvote.

Normudbytterne bør afspejle virkelighedens udbytter

Normudbytterne er generelt hævet i forhold til seneste periode. Derved fjerner normudbytterne sig yderligere fra gennemsnitsudbytterne for de seneste 5 år. Normudbytterne bør afspejle de danske gennemsnitsudbytter fra de seneste fem år.

Gennemsnitsudbyttet for vårbyg de seneste 5 år, er på 58 hkg. Normudbyttet for vårbyg ligger i gennemsnit 8 hkg over gennemsnitsudbyttet. Landbrugsstyrelsen bør redegøre for denne forskel. Normudbytterne bør afspejle et for 5 år gældende gennemsnitsudbytte. Det er på baggrund af 5 års gennemsnitsudbytte, at landbrugeren har mulighed for at regulere kvæstoftilførslen. Det er derfor vigtigt at normudbytterne afspejler virkelighedens gennemsnitsudbytter.

Tilsvarende er normudbyttet i vinterhvede i gennemsnit 90 hkg/ha, hvorimod det gennemsnitlige udbytte i vinterhvede for en femårig periode er på 78,8 Hkg/ha. Styrelsen bedes redegøre for denne afvigelse.

Forfrugtsværdien bør indgå i de gennemsnitlige udbytter og ikke fratrækkes yderligere

Forfrugtsværdien bør også afspejle virkeligheden. Når korn for eksempel dyrkes efter raps eller ærter, fratrækkes en forfrugtsværdi i kvælstofnormen. Normudbytterne bør afspejle et gennemsnitsudbytte, der tager højde for et gennemsnitsudbytte, som resultat af et gennemsnit mellem udbytter med og uden forfrugtsværdi.

Gennemsnitsudbyttet for de seneste fem år, er et udtryk for afgrøder både med og uden forfrugtsværdi. Der skal derfor ikke trækkes en forfrugtseffekt fra i gennemsnitsudbyttet. Det femårige gennemsnitsudbytte skal udgøre normudbyttet for afgrøden og der bør ikke fratrækkes en forfrugtsværdi, da denne indgår i det gennemsnitlige udbytte.

Kvælstofnormerne er reduceret med 2.450 tons kvælstof i forhold til seneste periode

Kvælstofnormerne er sænket i forhold til seneste periode med 2.450 tons kvælstof. Vi kan ikke genfinde denne reduktion i en politisk beslutning. Der er ingen politisk eller faglig begrundelse for at sænke kvælstofnormerne. Kvælstofnormerne burde med baggrund i 'Økonomisk Optimum' hæves.

Vi kan ikke genfinde den sammenhæng, da gødningspriserne har genfundet sig på et for de seneste fem års gennemsnit. Hvorimod afgrødepriserne er væsentligt over de seneste fem års gennemsnit. Med den baggrund bør kvælstofnormerne hæves i forhold til seneste periode.

Styrelsen bedes redegøre for den faglige begrundelse for en reduktion i kvælstofnormerne.

Der er et stort spænd mellem kvæstoflandekvoten og den tilførte mængde kvælstof

Hvert år er der en forskel mellem kvæstoflandekvoten og mængden af anvendt gødning på i gns. ca. 30.000 tons kvælstof. Der bør være en forøget mulighed for, at denne mængde, der ikke anvendes, gøres anvendelig i form af udbyttebestemt ekstratildeling af kvælstof.

Kvæstoflandekvoten er den mængde kvælstof, som danske landmænd må anvende hvert år. Imidlertid anvendes ikke hele den lovlige mængde. Der bør tages foranstaltninger, der sikrer en større sammenhæng mellem kvoten og den tilførte mængde.

Styrelsen bedes komme med forslag til hvordan den ikke anvendte mængde, i fremtiden sikres anvendt til fordel for den samlede danske landbrugsproduktion.

Hvordan sikres, at der ikke sker en yderligere udpining af den danske landbrugsjord?

Når der tilføres gødning efter 'Økonomisk Optimum' i stedet for den i Nitratdirektivet definerede 'Ligevægtgødsning', vil der ske en undergødsning af planterne i forhold det bortførte udbytte. Hvis halmen også fjernes, vil der ske en yderligere udpining af den danske landbrugsjord. Dette er i strid med FN's verdensmål 15, der blandt andet skal sikre mod udpining af landbrugsjorden.

Humusindholdet og dermed kulstof og CO₂ i jorden falder hvert år, som følge af undergødsning. En ligevægt mellem tilført gødning og fjernelse af næringsstoffer i form af afgrøder, bør tilstræbes i fremtiden.

Styrelsen bedes redegøre for hvordan styrelsen vil opnå denne ligevægt, så yderligere udpining af landbrugsjorden stopper.

Dette kan fx gøres i form af en tilpasning af normudbytterne til gennemsnitsudbytter, samt en korrektion for udbytte, der afspejler virkeligheden i form af 2,7 kilo N for hver hkg udbytte ud over normudbytterne.

Samt en mulighed for at tilføre ekstra næringsstoffer, når der fjernes organisk materiale fra jorden, for eksempel i form af halm.

Begrundelse for høringsvar

Lige siden 'Landbrugspakken', hvor de borgerlige partier fik vedtaget højere kvælstofnormer til afgrøderne, har Landbrugsstyrelsen kæmpet for igen at sænke forbruget af kvælstof. Trods en Venstre landbrugsminister, er det sket igen. Ikke fordi Folketinget har besluttet at sænke kvælstofnormerne. Nej fordi Landbrugsstyrelsen i samarbejde med SEGES har genberegnet 'Økonomisk Optimum', ud fra gødningspriser og afgrødepriser.

Det har således ikke noget at gøre med miljø og/eller udvaskning til vandmiljøet. Det er en modelberegning, der begrænser det livsvigtige kvælstof til planterne. Trods det at landbruget i gns. de seneste fem år har brugt 30.000.000 kilo kvælstof mindre end Landekvoten og i 2022 op mod 50.000.000 kilo mindre end Landekvoten, er kvælstofnormerne for 2023-24 sænket i forhold til 2022-23 med samlet set 2.450 tons kvælstof.

Der er sket en lille stigning i normerne for vårbyg på 1-2 kilo N. Men samtidig er normudbyttet øget med 1 hkg/ha. Normudbyttet er det udbytte, som Landbrugsstyrelsen vurderer er et gennemsnitsudbytte for en afgrøde på en bestemt jordtype (JB 1 –JB 11). Normudbyttet er vigtigt, da de som kan høste mere end gennemsnittet, kan tilføre ekstra til at dække det øgede udbytte. Hvis der ikke var den mulighed, ville udpiningen af jorden blive yderligere forstærket for hvert år.

Normudbyttet giver mulighed for at tildele ekstra 1,5 kilo N for hvert hkg, som landmanden høster over normudbyttet. Når normudbyttet øges udhules den mulighed. Så når kvælstofnormen øges 1 kilo N/ha i vårbyg og normudbyttet samtidig hæves med 1 hkg, svarer det faktisk til en mindre kvælstofnorm, for de som kan høste mere end gennemsnittet.

For andre afgrøder går det helt galt. Fx Majs hvor der både nedsættes i kvælstofnorm med 7 N/ha og hæves i normudbytte fra 7,7 tons til 8,0 tons/ha, således at for de som fx høster mere end 8 tons også reduceres med 1,7 N/ for hver hkg over 8 tons.

For vinterhvede er normreduktionen på 3 kilo N/ha og samtidig en forøgelse af normudbyttet på 2 Hkg, hvilket betyder at kvælstofreduktionen for de som høster mere end gennemsnittet får en kvælstofreduktion på minimum 6 N/ha.

Det tredje eksempel er vinterraps, hvor der nu er en kvælstofreduktion på 9 kilo N/ha, dog uden en udbyttensnorm-ændring.

Det er uforståeligt, at Landbrugsstyrelsen sænker kvælstofnormerne, med et faldende landbrugsareal. De 4% brak, burde i sig selv have øget kvælstofnormerne med 4%. Det faktum, at der hvert år mangler at blive brugt 16-20 % af kvælstoflandekvoten, burde medføre, at de som høster mere end gennemsnittet, kunne tilføre ekstra kvælstof for hvert Hkg ud over gennemsnitsudbyttet. I Danmark må man tilføre 1,5 N/ha for hvert Hkg ud over normudbyttet. I andre EU-lande er denne udbytteregulering typisk 2,7 N/ha for hvert hkg over normudbyttet.

Det danske gennemsnitsudbytte for henholdsvis vårbyg, vinterhvede og vinterraps, for de seneste 5 år (2018-2022) som eksempler er i:

Vårbyg: 58,0 Hkg/ha. Normudbytte på JB 5-6 er 66 hkg. Det vil sige at normudbyttet er 8 hkg højere end landsgennemsnittet.

Vinterhvede: 78,8 Hkg/ha. Normudbyttet på 90 hkg på JB 5-6. Det vil sige at normudbyttet er 11,8 hkg højere end landsgennemsnittet.

Vinterraps: 42,3 Hkg/ha. Normudbyttet er 44 hkg. Hvilket svarer bedre til landsgennemsnittet.

Ovenstående burde være normudbytter, hvorfra udbyttereguleringen kunne beregnes. Helt galt går det, når der indregnes en forfrugtsværdi. Så stiger normudbyttet yderligere med 6 hkg/ha for vårbyg. Hvilket øger forskellen til 14 hkg/ha, fra landsgennemsnittet til normudbyttet.

I vinterhvede øges normudbyttet yderligere med 9 hkg/ha oven i de i forvejen 11,8 hkg. Det vil sige at normudbyttet er mere end 20 hkg højere end landsgennemsnittet på vinterhvedeudbytte. Det siger sig selv, at det er svært at få ekstra kvælstof til sine afgrøder, hvis man høster mere end gennemsnittet.

Epilog:

Kvælstofnormerne har fjernet sig så meget fra virkeligheden, at det er tiden at revurdere hele grundlaget for disse. Vi har en kvælstoflandekvote, der er politisk bestemt. Det er styrelsens opgave at udarbejde en gødningsbekendtgørelse, der tager udgangspunkt i at opfylde kvælstoflandekvoten.

Gødningsbekendtgørelse giver ikke danske landbrugere mulighed for at opfylde landekvoten.

Landbrugsstyrelsens udkast til gødningsbekendtgørelse bør i fremtiden sikre at den politiske målsætning i kvælstoflandekvoten overholdes og udpiningen af den danske landbrugsjord stoppes.

J.nr. 22-1266-000002:

Bemærkninger til udkast til bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2023/2024

Stiesdal SkyClean bemærker med stor tilfredshed, at Landbrugsstyrelsen har valgt at indarbejde biokul i gødsningsbekendtgørelsen. Dermed reduceres antallet af barrierer for udbringning af biokul, hvilket er en forudsætning for at virkeliggøre potentialet for pyrolyse og nå målet om 2 mio. ton CO₂e reduktion per år fra 2030. Vi stiller os fortsat til rådighed med viden om pyrolyse af biomasse i industriel skala.

§22 bør også omfatte biokul: Det kan være relevant at afsætte biokul til andre end virksomheder registreret i Register for Gødningsregnskab, f.eks. hvis biokul bliver benyttet til erstatning af spagnum i vækstmedier.

§42, stk. 3: Vi bemærker, at prøve- og analysehyppigheden er forskellig fra Gødningsforordningens bestemmelser om kontrol af biokul i Modul D1 med henvisning til tabellen nedenfor. Vi anbefaler en harmonisering til Gødningsforordningens bestemmelser.

Årlig produktion (ton)	Prøver/år
≤ 3 000	4
3 001-10 000	8
10 001-20 000	12
20 001-40 000	16
40 001-60 000	20
60 001-80 000	24
80 001-100 000	28
100 001-120 000	32
120 001-140 000	36
140 001-160 000	40
160 001-180 000	44
> 180 000	48

Fabrikanterne kan reducere standardhyppigheden af test for forurenende stoffer som angivet ovenfor ved at tage hensyn til fordelingen af historiske prøver. Efter en overvågningsperiode på mindst et år og mindst 10 prøver, der viser overensstemmelse med kravene i bilag I og II, kan fabrikanten nedsætte standardhyppigheden for prøveudtagning for denne parameter med en faktor 2, hvis det største indhold af forurenende stoffer fra de sidste 10 prøver er mindre end halvdelen af grænseværdien for den pågældende parameter i bilag I og II.

§42, stk. 4: Vi bemærker, at det blot er Fødevarestyrelsen, som er akkrediteret hos DANAK til udførelse af kemiske analyser af gødning og kun for citrat- og vandopløselig fosfor samt kalium indhold, med henvisning til opslag på DANAK's hjemmeside. <https://danak.dk/find-en-akkrediteret-virksomhed/sog-pa-provning-1>.

Vi har derfor konsulteret DANAK, som oplyser at der er andre laboratorier, der er akkrediteret til kemisk analyse af kvælstof og fosfor, men i slam og biomasse og altså ikke gødning. Vi anbefaler derfor, at bestemmelsen omformuleres til f.eks. flg.: *Analyse af indhold af kvælstof og fosfor i gødningen skal foretages af et laboratorium, der er akkrediteret til udførelse af kemiske analyser af kvælstof og fosfor af Den Danske Akkrediteringsfond (DANAK) eller.....*

Vi har tidligere henvendt os til Landbrugsstyrelsen ang. bortfaldet af fradraget i gødningsregnskabet for fosforindholdet i halm, der leveres til fyringsanlæg og vil igen opfordre til at fradraget genindføres, så det også omfatter halm leveret til pyrolyseanlæg.

Vi har følgende bemærkninger til miljørapporten:

Miljørapporten, p.6, afsnit 5.2, sidste sætning: Mon ikke der skulle stå "...", og på baggrund af det vil have **u**væsentlig indvirkning på miljøet.

forbindelse med nyere forskning på området. Det er Landbrugsstyrelsen formodning, at biokul vil blive brugt som gødningstype i et meget begrænset omfang og på baggrund af det vil have **væsentlig** indvirkning på miljøet.

Afsnit 7.2:

Det skal yderligere bemærkes, at biokul anset de foreslåede regler i gødningsbekendtgørelsen er underlagt en konkret vurdering forud for udbringning i forhold til miljøbeskyttelseslovens § 19.

§19 tilladelser efter Miljøbeskyttelsesloven er fortsat en forudsætning for udbringning af biokul. Vi forstår, at beslutningen om undtagelse fra §19 hører under Miljøstyrelsen men henstiller til, at Landbrugsstyrelsen opfordrer Miljøstyrelsen til at udstede en vejledning til kommunerne om, at biokul, der lever op til kravene i Gødningsforordningen, hvad angår tungmetaller og miljøforurenende stoffer, undtages fra §19-kravet.

Best Regards/Med Venlig Hilsen

Henrik Nørskov Pedersen

Sales & Business Development

+45 51959738 | hnp@stiesdal.com

Stiesdal

Stiesdal SkyClean A/S

Vejlevej 270, 7323 Give, Denmark

[Stiesdal.com](https://stiesdal.com) | [LinkedIn](#) | [Legal notice](#)

Landbrugsstyrelsen

Nyropsgade 30
1780 København V
Att.: miljø-erhvervsregulering@lbst.dk

Biogas Danmark

Axeltorv 3
1609 København V

7. juli 2023

Høring af udkast til Gødskningsbekendtgørelsen 2023/2024

Landbrugsstyrelsen har udsendt udkast til bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2023/2024 (Gødskningsbekendtgørelsen) i høring, J. nr. 22-1261-000002.

Indledningsvist skal det på det skarpeste påtales, at det er helt utilstedeligt at udsende denne bekendtgørelse i høring med kun en 2½ uge lang høringsfrist indenfor de almindeligste sommerferieuger. Det kunne muligvis undskyldes, hvis der var tale om en helt akut opstået alvorlig situation, som kræver øjeblikkelig handling. Her er der imidlertid tale om en bekendtgørelse, som Landbrugsstyrelsen har for vane at opdatere hvert eneste år.

Generelle bemærkninger

Definition af biogasanlæg og afgasset biomasse

Landbrugsstyrelsen lægger op til at ændre definitionen af biogasanlæg, så det defineres som *"Et anlæg, der ud fra stoffer, produkter og materialer af animalsk eller vegetabilsk oprindelse producerer biogas og afgasset biomasse."*

Ingen af disse tre betegnelser dækker biomassegrundlaget i danske biogasanlæg. Den danske biogasmodel er internationalt berømmet på, at anlæggene afgasser husdyrgødning samt restprodukter fra husholdninger, industri og landbrug. Husdyrgødning udgør ca. 75 pct. af biomassegrundlaget i danske biogasanlæg og det slettes nu helt i bekendtgørelsen.

Biogas Danmark skal opfordre til, at Landbrugsstyrelsen bruger samme definition som i lov om fremme af vedvarende energi, hvor biogas defineres som *"gas der produceres ved biologisk nedbrydning af biologisk materiale under iltfrie forhold"*.

I VE-loven defineres biomasse som *"Den bionedbrydelige del af produkter, affald og restprodukter af biologisk oprindelige fra landbrug, herunder vegetabiliske og animalske stoffer, fra skovbrug og tilknyttede erhvervsgrøner, fra fiskeri, fra akvakultur og fra den bionedbrydelige del af affald, herunder industriaffald og kommunalt affald af biologisk oprindelse."*

Biogasanlæg kan derfor defineres som *"Anlæg, der producerer biogas og gødning ved nedbrydning af biologisk materiale fra landbrug, herunder vegetabiliske og animalske stoffer og den bionedbrydelige del af affald, herunder industriaffald og kommunalt affald af biologisk oprindelse"*.

Definition af væskefraktion og fiberfraktion efter forarbejdning

Væskefraktion og fiberfraktion efter forarbejdning defineres som henholdsvis *"den flydende og den faste fraktion fra separeret gylle"*. Tilsvarende defineres gylle som *"Blanding af faste ekskrementer og urin samt eventuel strøelse"*.

Biogasanlæg afgasser allerede omkring en tredjedel af den danske husdyrgødning (både gylle og dybstrøelse) og i biogasanlæggene blandes husdyrgødningen med restprodukter og affald fra industri, husholdninger og landbrug.

Det er forventningen, at en meget stor del af biogasanlæggene fremover vil blive udstyret med separationsanlæg. Dermed vil afgasset biomasse fra biogasanlæg formodentlig blive den vigtigste kilde til væske- og fiberfraktioner. Derfor bør definitionen af væske- og fiberfraktionen justeres, så den også dækker separeret afgasset biomasse.

Specifikke bemærkninger

Ad § 2 1) Afgasset biomasse

Som nævnt ovenfor bør den afgassede biomasse defineres som *"organisk produkt fra biologisk nedbrydning af biologisk materiale under iltfrie forhold"*.

Ad § 2 14) f og g: Væskefraktion og fiberfraktion

Som nævnt ovenfor vil den væsentligste kilde til fiberfraktion og væskefraktion fremover formodentlig være separeret afgasset biomasse. Derfor bør der i både f og g tilføjes *"...eller afgasset biomasse"*.

Ad § 2 4) Biogasanlæg

Som nævnt ovenfor bør biogasanlæg defineres som *"Anlæg, der producerer biogas og gødning ved nedbrydning af biologisk materiale fra landbrug, herunder vegetabiliske og animalske stoffer og den bionedbrydelige del af affald, herunder industriaffald og kommunalt affald af biologisk oprindelse"*.

Biogas Danmark er enig i, at det ikke er hensigtsmæssigt at kalde den afgassede biomasse et restprodukt, idet det jo udgør det mængdemæssigt største produkt fra biogasanlæggene. Derimod udgør restprodukter fra landbrug, husholdninger og samfund hovedparten af biomassegrundlaget i biogasanlæggene.

Ad § 45 stk. 3

Der lægges op til at ændre *"carbon"* til *"karbon"*. Biogas Danmark skal opfordre til, at der anvendes betegnelsen *"kulstof"* såfremt den nuværende betegnelse, carbon, skal ændres.

Med venlig hilsen



Bruno Sander Nielsen

2724 5967

bsn@biogas

C.c.: chpawi@lbst.dk og solira@lbst.dk

Hørings svar fra Niels Hauge Mikkelsen

10. juli 2023

Hørings svar vedr. 2023-2024 gødnings bekendtgørelse

Hørings svar med baggrund i eget planteavls brug, for planperioden 2023/2024.

Nitratdirektivets bilag 3, fejl tolkes, da man danner grundlag i "Økonomisk Optimum" og IKKE i ligevægtsprincippet. Det er en faglig fejl, da man kobler et plantefagligt spørgsmål med økonomi, som kan variere enormt fra år til år, samt fra bedrift til bedrift.

Jeg har forsøgt at finde den konkrete vurdering bag "økonomisk optimum" og kan konstatere at det er en vurderet pris på hhv. Korn og gødning, som til sammen med anslåede udbytter, sammenfatter begrebet. I 2021 kostede gødning (27-4):165kr, dette steg til 830kr i 2022 og faldt ultimo 2022 til ca. 220kr. Korn og raps svang i periode også mere end 100%.

Disse udsving er blevet mere og mere udtalte med tiden, hvorfor den enkelte bedrifts evner til indkøb/salg og produktion bliver langt mere afgørende. Det er derfor fundamentalt forkert at fortsætte brugen af begrebet "økonomisk optimum", når fluktuationerne er så voldsomme og at de har været gradvist stigende de sidste 15-20år.

Derfor vil jeg kraftigt anmode om at man forkaster begrebet og udelukkende fokuserer på det faglige element omkring plantens behov, for ligevægtig produktion.

Det bemærkes i øvrigt at udbytterne til normberegningen er højere end de faktiske gennemsnitlige udbytter, hvilket også er forkert.

I forhold til korrektion efter efterafgrøder, henleder jeg hermed jeres opmærksomhed til de seneste LOOP-målinger, der afslører at der er ca. 3,4kgN forårsudvaskning efter efterafgrøder, mod 2,0 i vinterpløjede arealer. Dermed er der absolut ingen grund til at lave en N-korrektion efter efterafgrøderne, da årstidsvariationen gør at kvælstoffet ikke findes i det kommende forår, når planterne bliver etableret. Her BØR vårsæd så vidt muligt etableres efter efterafgrøderne i okt.-dec. Såfremt det er muligt, så rødderne er etableret og klar til optag i foråret, hvormed denne udvaskning minimeres og udbyttet øges.

Brak arealernes gødningskvote bør tilskrives de aktive arealer.

Angående norm for olieræddike til frø:

SEGES Innovation er blevet opmærksom på, at den indstillede norm for olieræddike kolliderer med normen for kode 655 Radisefrø (inkl. olieræddike). Forslaget om en norm for olieræddike til frø kommer fra frøfirmaerne, men hverken vi eller frøfirmaerne har faktisk været opmærksom på den eksisterende norm. Forslaget til kvælstofnormen for olieræddike til frø var fra firmaerne, at den skulle sættes lig gul sennep (eller vårraps). Forslaget byggede ikke på data, men på, at afgrøderne er sammenlignelige.

SEGES forslag er, at kode 655 ændres til kun at omfatte radisefrø. Men der er en forskel på den indstillede norm for Olieræddike til frø og den eksisterende norm på JB 5-6 på -27 kg N pr. ha. Det har avlere af olieræddikefrø reageret på, og da der ingen nye data er for kvælstof til olieræddikefrø foreslås normen, der fremgår af høringsudkastet, for oliefrø hævet 20 kg kvælstof pr. ha for alle jordtyper i forhold til den indstillede norm. På den måde vil normen blive lig den tidligere norm.

Vi håber, at I er indforstået med at få rettet denne misforståelse.

Venlig hilsen

Leif Knudsen

Chefkonsulent, Gødskning

Planter & Miljø

+45 2028 2583

lek@seges.dk

SEGES Innovation P/S

Agro Food Park 15, DK 8200 Aarhus N

seges.dk



SEGES Innovation er en uafhængig innovationsvirksomhed, som i mere end 50 år har udviklet ny viden og konkrete løsninger til bæredygtig fødevarerproduktion. Vi omsætter også dyb viden om landbrug og fødevarer til avanceret software, der viser nye veje.

Landbrugsstyrelsen
Miljo-Erhvervsregulering@lbst.dk

11. juli 2023

Høring over udkast til bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2023/2024 (gødskningsbekendtgørelsen) - J.nr. 22-1266-000002

Økologisk Landsforening har gennemgået forslag til ændringer af gødningsbekendtgørelsen og har følgende kommentarer:

Forslag til ændringer af § 2.

Der bør tilføjes en definition af Have- og parkaffald: fliset eller findelt plantemateriale.

Der bør tilføjes en definition af Komposteret husholdningsaffald – som omformuleres til Kildesorteret og hygiejniseret husholdningsaffald.

Pkt. 16 kompost bør omformuleres til Komposteret plantemateriale: Fast organisk materiale, der er omsat og stabiliseret ved en beluftning og ikke tilført syntetiske tilsætningsstoffer, herunder mineralsk gødning, og som ikke er husdyrgødning.

Pkt. 17 Komposteret husdyrgødning: Husdyrgødning, der er komposteret på et fælles komposteringsanlæg. Bemærk, at krav om tætsluttende overdækning af husdyrgødning i husdyrgødningsbekendtgørelsen betyder, at der ikke kan ske en komposteringsproces.

Forslag til ændringer af § 5.

6) Kildesorteret og hygiejniseret husholdningsaffald: 20 pct.

7) Komposteret plantemateriale: 15 pct. Det er et fair niveau for kvælstofudnyttelse, som er i tråd med forskningsresultater på området.

Forøgede normer for udegående fjerkræ fra planperioden 2024/2025

Det er vigtigt, at der gives tidlig og tydelig information om det øgede krav til udbringningsareal eller krav til afsætning af gødning for fjerkræbedrifter, så producenterne har mulighed for at tilpasse bedrifterne. 10 pct. er en væsentlig forøgelse af arealkravet.

Med venlig hilsen



Sybille Kyed



Dansk Havefrøavlerforening

Axelborg, Axeltorv 3, 1609 København V
Telefon 33 39 46 90 - froe@froevl.dk - www.havefrøavlerforening.dk

11. juli 2023

Landbrugsstyrelsen

Miljo-Erhvervsregulering@lbst.dk

CC: solira@lbst.dk og chpawi@lbst.dk

Bemærkninger til høring over udkast til bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2023/2024 (gødskningsbekendtgørelsen) j.nr. 22-1261-000002

Dansk Havefrøavlerforening har med interesse læst udkast til den nye gødskningsbekendtgørelse og har følgende bemærkninger.

Overordnet bemærkning

Selvom vi kender til baggrunden for udbyttenermer og den nye beregning af økonomisk optimal kvælstof tildeling, så er det fortsat frustrerende at se reduceret N-norm til afgrøder samtidig med stigende normudbytte. F.eks. har vinterhvede fået en normreduktionen på tre kg N pr. hektar og samtidig en forøgelse af normudbyttet på to hkg, hvilket betyder, at kvælstofreduktionen for dem som høster mere end gennemsnittet får en reel kvælstofreduktion på minimum seks kg N pr. hektar. Det er vanskeligt at forstå og giver ikke mening hos os ude i marken, at de effektive jorde skal straffes for at være effektive. Næringsstofferne udnyttes til fulde på de arealer.

Særlige bemærkninger vedr. Olieræddike til frø

Dansk Havefrøavlerforening er forundret overfor den nye N-norm til Olieræddike til frø der er sat. Det er en afgrøde som har en N-norm sammen med "655 Radise til frø (Olieræddike)", hvilket giver god mening.

Vi kan ikke se nogen årsag til at ændre på Olieræddikes norm, og mangle faglig begrundelse for at der nu skal kompliceres mere for avlerne med den afgrøde. Samtidig forstår vi ikke i Dansk Havefrøavlerforening hvorfor der samtidigt er reduceret med op til 28 kg N pr. ha i på N-normen.

Erfaringen fra avlerne af Olieræddike til frø er at afgrøden kvitterer kraftigt for ekstra kvælstof, også ved 150 kg N pr. ha. Så deres vurdering, ud fra erfaringer, er at Økonomisk optimal N tildeling ikke er opnået ved 150 kg N ha. Så hvordan Landbrugsstyrelsen og Normudvalget er kommet frem til denne reduktion i norm er uforståeligt for os.

Vores forslag at fjerne den nye norm til Olieræddike til frø og fastholde 655 Radise til frø (Olieræddike).

Kontakt

Ønsker I yderligere forklaring til foreningens høringssvar, kan formanden Ulrik Lunde kontaktes på u@ujl.dk og 22 35 82 32 eller sekretariatet v. chefkonsulent Thomas Holst på thl@lf.dk eller 20 76 20 61.

Venlig hilsen

Ulrik Lunde, Formand
Dansk Havefrøavlerforening

Høring Udkast bekendtgørelse

Der skal formodentlig stå §§ 30-33 i Stk. 2 herunder

§ 29. Ved beregning af type 2-korrektion med indkøbt foder anvendes indholdet af råprotein og fosfor, der fremgår af foderets deklaration.

Stk. 2. Fremgår foderets indhold af råprotein eller fosfor ikke af en deklaration, eller er foderet af egen avl, finder §§ 31-34 anvendelse.



Med venlig hilsen
Kirsten Søe Pedersen

Planteavlskonsulent

D: 96242586 M: 21188479

H: 9624 2424 CVR: 25049608

A: Erhvervsparken 1, 9700 Brønderslev

W: www.landbonord.dk E: kip@landbonord.dk



Beregning af den økonomisk optimale afgrødenorm ikke er nøjagtig nok, og at der er brug for at rette afgrødenormerne i Bekendtgørelsen.

Der er brug for at P-loftet revurderes, for udbytter kan øges uden at udvaskning stiger, med Nordjylland som forbillede.

Herunder argumenter fra en planteavlskonsulent i Nordjylland:

Miljørapportens afsnit:

Afsnit 5.1 Opdaterede økonomisk optimale afgrødenormer og ændring i metoden heraf

1

Der mangler at blive medregnet i den økonomiske optimale afgrødenorm, at en stor del af gødningen ikke er fra kunstgødning.

Organisk gødningsindhold af N bør normalt sættes til en lav værdi i forhold til kunstgødnings handelspris. Det skyldes, at det både er kostbart at fordele organisk gødning, og at organisk gødning har mindre sikker N-effekt (og P-effekt) end kunstgødning.

I næringsfattig organisk gødning er værdien nær 0 af NP-indholdet.

2

Der beskrives at NP i kunstgødning har været fluktuerende i nogle år. Det mener jeg ikke er korrekt, den har været fluktuerende ligesom elpriser, og den er nu faldet til ro. Fra sidst på foråret i 2023 er gødningsprisen nede, hvor den ofte har været. I 2023/2024 er den økonomisk optimale tilførsel af gødning uafhængig af at det foregående års prisforhold.

Jeg foreslår, at når prisen vurderes bedre ved at se 5 - 10 år bagud, og hvis de er fluktuerende så vælge at udelukke året med den laveste gødningspris samt året med den højeste gødningspris (LBST bruger tilsvarende metode for at vurdere om udbyttet hos landmanden er højere end normen). Samtidig skal man se frem mod det nye gødningsår som normen handler om og medregne aktuelle gødningspriser i maj-juni i 2023 for bedre at forudsige den optimale norm.

3

Det undrer mig, at normudbyttet er øget i mange afgrøder, f.eks. i vårbyg og vinterhvede samtidig med at der er gennemført en beregning af, at det ikke betaler sig at give så meget N. Der må være modstrid mellem beregningerne af udbytte og af økonomisk gødskning. Når bytteforholdet er ændret med en høj gødningspris, så falder udbyttet når der gødes optimalt.

4

Beregning af den økonomisk optimale afgrødenorm skal medtage at meget gødning har en lav værdi:

Den organiske gødnings P har en lavere værdi for planten end P i kunstgødning, fordi en stor del af P i organisk gødning ikke er vandopløseligt.

Landsforsøg samt LandboNords forsøg viser, at i store dele af Nordjylland er P-behovet meget større end hidtil erkendt. F.eks. har flere forsøg i vårbyg vist at afgrødens udbytte øges med øget P, og at afgrøden ikke er mættet selv om der tilføres 60 kg P pr. ha i kunstgødning.

Der er brug for at marker med stort P-behov kan få et tillæg, når markens behov er større end normalt. Seges har opdaget, at måling af jordens P med en anden metode end det der anvendes i normen, bedre svarer til afgrødens behov.

5

Afgrødens værdi er øget, så der er brug for at øge normen til afgrøden. Værdien af afgrøder forventes større i 2024 end i de forgangne 5-10 år, hvis man udelukker de største udsving.

6

For landmanden er værdien af afgrøden øget, idet der er udtaget jord til brak og til bioordninger, så foder skal dyrkes på et reduceret areal.

Afsnit 6.1 Relevante aspekter af den nuværende miljøstatus og dens sandsynlige udvikling, hvis planen eller programmet ikke gennemføres

Punkt Næringsstoffer

Beskrivelsen af at P tilførsel til havet skyldes at der er tilført mindre P er for generelt beskrevet.

Der er tilført mindre vandopløseligt P på markerne, fordi den organiske gødning med kun lille andel af vandopløselig P, fylder pladsen ud op til P-loftet. Dermed er der ikke plads til at gøde med lidt kunstgødning med P, selv om det i mange forsøg sikrer at afgrøden bedre gror og optager næringsstoffer, og giver højere udbytte. LandboNord har sammen med Seges målt at diammoniumphosphat nær kernen ved vinterhvedens såning ikke giver mere N-min i jorden, og det øgede udbytte efter øgede rodvækst er den oplagte forklaring.

Det koster udbytte i mange afgrøder at der ikke er plads til at tilføre lidt kunstgødning til afgrøderne. Jeg henviser til de Nordjyske landsforsøg og LandboNords forsøg.

Afsnit 7.1 Opdatering af økonomisk optimale afgrødenormer

Punkt Den biologiske mangfoldighed, fauna, flora osv.

Gødning tildeles marken og det gøres nøjagtigt, så forstår jeg ikke at Miljørapporten påstår at en reduceret norm på få kg N pr. ha øger markens biologiske mangfoldighed. Lavere norm øger snarere sandsynligheden for, at det udbytte der mangle, fordi normen er nedsat med deraf nedsat udbytte, fører til at der dyrkes mere intensivt på resten af landbrugsarealet. Jeg minder om at der er begrænset søgning om at få del i tilskud til ekstensivt græs, og som konsulent oplever jeg, at det skyldes, at landmanden ikke kan undvære udbyttet og harmoniarealet.

Punkt Luft og klimatiske faktorer osv.

Den nedsatte kvote giver mindre udbytte i marken, så klimapåvirkningen vil øges, når der høstes lavere udbytte. Lattergas fra kunstgødnings N udgør under 30 % af lattergas fra husdyrgødnings-N, så rapportens påståede effekt på lattergas er ikke korrekt.

**Med venlig hilsen
LandboNord**

Kirsten Søe Pedersen

Planteavlskonsulent

Mobil 21188479



Til **Landbrugsstyrelsen**

Att.: Miljo-Erhvervsregulering@lbst.dk

Cc: chpawi@lbst.dk; solira@lbst.dk

J.nr. 22-1266-000002

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

L&F' hørings svar over udkast til bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2023/2024 (gødskningsbekendtgørelsen)

Landbrug og Fødevarer sender hermed hørings svar på udkast til ny gødningsbekendtgørelse for den kommende vækstsæson (2023/2024). Landbrug & Fødevarers forbeholder sig muligheden for at eftersende yderligere kommentarer, da høringsperioden er midt i sommerferien.

Landbrug & Fødevarer mener således, at bekendtgørelsen kommer for sent i høring ift. planlægningen af næste sæsons markdrift. Landbrugsstyrelsen har oplyst, at den tilhørende vejledning først kommer i høring til august, hvilket er meget utilfredsstillende. Vi har således ikke samtidigt bekendtgørelse og vejledning i høring, og det lader til, at vejledningen først kommer i høring efter reglerne, er trådt i kraft.

Nye afgrødenormer

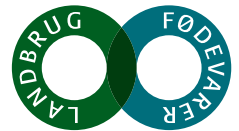
Landbrug & Fødevarer anerkender, at Normudvalget har kompetencen til at indstille afgrødespecifikke gødningsnormer baseret på et solidt fagligt datagrundlag. Vi mener dog, at høringen af både beregningsgrundlag og fremgangsmåde med fordel kunne have været placeret tidligere på året, især når den samlede gødningskvote nedsættes med 2.450 tons N. Grundet de foreslåede ændringer, må det fremadrettet forventes, at årsudsving i gødningsnormer bliver større end tidligere, da data fra årlige prisrelationer vil svinge mere end et gennemsnit fra 3 år. Det giver dog god mening at afgrødenormerne kun gælder for en planperiode (2023/24) pga. den økonomiske situation med ustabile priser på gødning og korn både nationalt og internationalt sammenlignet med tidligere år.

Landbrug & Fødevarer mener, at metoden til beregning af udbyttenernormerne skal gennemgås før næste normindstilling. Det er længe siden, at det er blevet vurderet, om fordelingen af udbytter på jordtyper er rigtig beregnet.

Landbrug & Fødevarer konstaterer, at olieræddike til frø er flyttet fra at have samme N-norm som "655 Radisefrø (inkl. olieræddike)" i *bilag 1 tabel 2* til at have sin egen N norm og nu er placeret under "Græsfrø". Her har olieræddike fået en kvote væsentligt lavere end før. Nu er N-normen f.eks. på JB 5-9 på 122-123 kg N pr ha., hvor den tidligere var 150 kg N pr. ha på alle jordtyper.

Landbrug & Fødevarer mener, at kvælstofnormen burde ligge på den samme størrelse som tidligere, da vi er uforstående overfor det faglige grundlag der tilsiger en reduceret norm. Derfor bør normen for olieræddike til frø hæves til 150 kg N pr ha. og vi foreslår at fastholde olieræddike under afgrødenummer 655 i Bilag 1, tabel 2.

Nye husdyrnormer



Landbrugsstyrelsen har varslet en ændring af normtallene for udegående fjerkræ med virkning fra planperioden 2024/2025. Ændringen vil forventeligt øge normtallene for kvælstof, fosfor og kalium ab lager for udegående fjerkræ med ca. 10 procent. Baggrunden er, at gødning afsat på friland med virkning fra planperioden 2024/2025 ikke længere vil blive fratrukket ved beregning af ab lager normtallet.

Da mange bedrifter med udegående fjerkræ allerede er afhængige af gødnings- eller forpagtningsaftaler for at leve op til især fosforarealkravet, vil de 10 procent mere gødning i de fleste tilfælde skulle afsættes på nye gødningsaftaler, eller der skal findes mere udbringningsareal. Der er i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen (bek. 1025/2023) varslet en stramning af fosforloftet for fjerkræ fra nuværende 33 kg fosfor pr. hektar til 29 kg fosfor pr. hektar. Denne stramning vil have virkning fra planperioden 2025/2026, og mange fjerkræproducenter vil på den baggrund have indgået aftaler om afsætning af gødning, forpagtning af arealer mm med den planlægningshorisont. Landbrug & Fødevarer skal derfor opfordre til, at ændringen af ab lager normtallet for udegående fjerkræ, som i bekendtgørelsesudkastet er varslet til ikrafttræden fra planperioden 2024/2025, udskydes til planperioden 2025/2026.

Bilag 2. tabel 3

Landbrug & Fødevarer er uforstående overfor, at den forklarende tekst i den nugældende bekendtgørelse, der slår fast, at hvor der er fastsat type 1 korrektion så skal der foretages type 1 korrektion men der kan vælges type 2 korrektion. Muligheden fremgår ikke af høringsudkastet. Vi mener, at teksten skal omformuleres i den nye bekendtgørelse, så det fortsat er klart, at type 2 korrektion også kan anvendes for dyretyper, hvor der fastsat (og dermed pligt til at foretage) en type 1 korrektion.

Landbrug & Fødevarer mener desuden, at det er problematisk at teksten over bilag 2 tabel 3 er forsvundet. Især mangles sætningen om, at "Du skal ikke korrigerer for mælkeydelse, her kan du korrigerer". Det er en meget betydelig indholdsmæssig ændring som der skal rettes op på.

Generelt er det et ønske fra erhvervet, at der kan korrigeres pr. site/CHR-nr. og ikke på cvr.nr. - niveau, da mange bedrifter opkøber eller lejer nye stalde, hvorfor der kan være forskellige staldsystemer på bedriften med deraf følgende forskellige effektivitet.

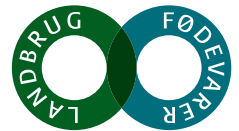
1.5. Kompost

Landbrug & Fødevarer mener, at det er positivt, at kompost har fået egen definition og udnyttelseskrav. Udnyttelseskravet på 15 pct. er efter vores vurdering til den høje side, men her arbejdes med at skaffe yderligere dokumentation for, hvad der kan opnås i praktisk landbrug.

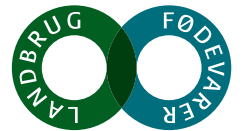
Paragraf	Kommentar
§ 2	<p>Der bør tilføjes en definition af Have- og parkaffald: fliset eller findelt plantemateriale.</p> <p>Der bør tilføjes en definition af Komposteret husholdningsaffald – som omformuleres til Kildesorteret og hygiejniseret husholdningsaffald (konsekvens rettes andre steder i bekendtgørelsen).</p> <p>Pkt. 16 kompost bør omformuleres til Komposteret plantemateriale: Fast organisk materiale, der er omsat og stabiliseret ved en beluftning og ikke tilført syntetiske</p>



	<p>tilsætningsstoffer, herunder mineralsk gødning, og som ikke er husdyrgødning (konsekvens rettes andre steder i bekendtgørelsen).</p> <p>Pkt. 17: Komposteret husdyrgødning: Husdyrgødning, der er komposteret på et fælles komposteringsanlæg. Bemærk, at krav om tætsluttende overdækning af husdyrgødning i husdyrgødningsbekendtgørelsen betyder, at der ikke kan ske en komposteringsproces.</p> <p>Pkt. 28: Hvad er begrundelsen for ikke længere at bruge termen "forlænget planperiode"?</p>
§ 3, stk. 6	Datoen 31. juli for udmelding ønskes rykkes til fristen for indsendelse af gødningsregnskab, altså 31. marts i året efter planperiodens udløb.
§ 9, stk. 5	Det bør være muligt, fortsat at overtage dokumentation fra tidligere ejer i forbindelse med korrektion af N-normen ved højere udbytte.
§ 10	Det samme som for § 9.
§ 20	I tilfælde af f.eks. brand og tyveri og lignende (bør udvides med det som er skrevet med blå), så det også er muligt at søge denne dispensation ved uheld, hvor en tank med gødning fx lækker. Kunne der stå ved uforudsete hændelser eller force majeure lignende tilfælde?
§ 29, stk. 3, nr. 2	Fjerkræ: Gram råprotein pr. kg foder og gram fosfor pr. kg foder enhed
§§ 35-38: omskrivning af korrektioner af produktionen af husdyrgødning	<p>I den nye §36, stk. 2., fastholdes kravet om, at det alene er afvigelse i fodermængde og – sammensætning, der kan medtages fra virksomhedens foderkontrol eller foderopgørelser.</p> <p>Landbrug & Fødevarer vil gerne have belyst om denne ændring medfører, at den nuværende bestemmelse om, at afvigelse i fodermængde og -sammensætning kan medtages fra virksomhedens foderkontrol eller foderopgørelse mens ydelses- og produktionsniveau (fx vægt af slagtekyllinger) skal omfatte oplysninger fra indeværende planperiode, dvs. normtallene?</p> <p>Landbrug & Fødevarer mener, at det ikke giver fagligt mening, i hvert fald ikke for produktioner, der er baseret på afsluttende hold som fx slagtekyllinger. Alle de oplysninger, der skal anvendes til en type 2 korrektion (tilvækst, foderforbrug, fodersammensætning etc.) bør være baseret på virksomhedens data og fra samme periode.</p>
§ 36	<p>Dokumentationen for type 2-korrektion skal mindst omfatte en sammenhængende periode på 365 (meget bedre 360, så tilfældige dage i kvartalsafslutning ikke kræver 5 kvartaler) dage i dokumentationsperioden fra den 1. august 2022 til og med den 15. februar 2024.</p> <p>Stk. 2. Det er alene afvigelse i fodermængde og -sammensætning, der kan medtages fra virksomhedens foderkontrol eller foderopgørelser. Det betyder, at foderforbrug og fodersammensætning fra foderdokumentationsperioden skal kobles med antal årsdyr eller antal producerede dyr og disse vægt-interval i planperioden.</p>
§ 42 Stk. 3	<p>Biokul</p> <p>Det bør tydeligt fremgå af vejledningen til denne bekendtgørelse, at der fortsat skal en § 19 tilladelse fra kommunen inden udbringning af biokul til landbrugsjord. Det kunne endvidere være en god service at medtage udbringningsreglerne for</p>



	<p>biokul i vejledningen. Grænseværdier for tungmetaller og miljøfremmede stoffer bør ligeledes fremgå af vejledningen.</p> <p>Fiberfraktion – er det anden organisk gødning, og kan derfor indholdes i denne lovgivning, således det er tilladt at udbringe biokul fra fiberfraktion til landbrugsjord?</p> <p>Det ville også være meget positivt, hvis udbringningsreglerne bliver beskrevet i den tilhørende vejledning. Ikke bare for biokul men for alle organiske gødninger.</p>
§ 43 9) og	Biokul baseret på husdyrgødninger inkluderer biokul fremstillet af fiberfraktionen fra husdyrgødning?
§ 45 1)	Biokul baseret på anden organisk gødning, f.eks. slam – er det korrekt?
Tabel 1. Afgørdenormer	<p>Eftervirkning kvælstoffikserende efterafgrøder</p> <p>Landbrug & Fødevarer mener, at eftervirkningen for kvælstoffikserende efterafgrøder er sat for højt (50 kg N pr. ha.) i forhold til hvad landmanden oplever som opnåeligt. Den høje indregnede eftervirkning bevirker, at der ikke er mange landmænd, der gør brug af denne mulighed. Vi mener dog, at det er meget vigtigt, at dette alternativ til efterafgrøder fastholdes som en mulighed. Vi skal derfor appellere til, at Landbrugsstyrelsen får udarbejdet et større fagligt grundlag på flere lokaliteter i Danmark, så eftervirkningen kommer ned på et mere realistisk og praktisk opnåeligt niveau. Lige nu sidder landmanden med risikoen ved dårlig etablering eller ugunstige vækstvilkår f.eks. tidlig vinter.</p> <p>Den nuværende note 16:</p> <p>16) Angivelsen af hvorvidt der er over eller under 50 pct. bælgsæd er afhængig er udsædsmængden baseret på frøantal.</p> <p>L&F mener, at det bør omformuleres til:</p> <p>16) Angivelse af, hvorvidt der er over eller under 50 pct. bælgplanter er afhængig af den faktiske bælgplanteandel i marken eller alternativt udsædsmængden baseret på frøantal.</p> <p>Begrundelse: I nogle græsmarker udlagt med en frøandel af kløver på f.eks. 30 pct. mislykkes kløveren af forskellige grunde, hvorfor landmanden har brug for at kunne gødske den som en ren græsmark. I andre tilfælde kan samme frøblanding udvikle sig til en kløverprocent på over 50 pct. Det vil resultere i, at landmanden får problemer med at anvende husdyrgødningen på ejendommen, hvis der skal anvendes normen for kløvergræs med over 50 pct. bælgplanter (kode 260), der kun er 75 kg kvælstof pr. ha.</p>
Bilag 1, Tabel 2: Afgørdenormer for grøntsager på friland og andre plantekulturer (kvælstof og fosfor)	<p>Note 15:</p> <p>Det skal pointeres, at det er salat i drivhus, at noten gælder for.</p> <p>Note 16</p> <p>Foreslås revideret til:</p> <p>16) For grøntsager på friland, hvor der er fastsat en artsspecifik kvælstofnorm, gælder normen pr. kultur (hold). Ved flere kulturer(hold) pr. år på samme areal anvendes normen for hver kultur(hold), men den angivne forfrugtsvirkning fratrækkes.</p> <p>Det er i overensstemmelse med beslutningen i den arbejdsgruppe, der fastsatte normerne for specialafgrøder.</p>



Bilag 1, Tabel 4: Maksimalt græsoptag pr. dyretype	Til listen over dyr med græsoptag skal tilføjes et optag fra grise. Arbejdsgruppen for normindstilling har udarbejdet et forslag hertil, som tabellen skal udvides med.

Ved spørgsmål til ovenstående, er Landbrugsstyrelsen velkommen til at skrive eller ringe.

Med venlig hilsen

Søren Thorndal Jørgensen
Chefkonsulent

Vand & Natur

M +45 6124 0059
E sthj@if.dk

Høring Bekendtgørelse j.nr. 22-1261-000002

1

Økonomisk optimal N-norm på bedrift med organisk N er beregnet med for høj N-pris.

Det er prisen på den sidst tilførte N, der bestemmer den optimale norm, og derfor regner udvalget på prisen på kunstgødning.

Jeg indvender hermed, at den beregning ikke svarer til den værdi, som den sidst tilførte N har på bedrifter med meget organisk gødning.

Der er brug for at indstille N-normer, som passer på bedrifter med organisk gødning, og den pris skal ned på højst 0 kr. pr. kg. for den sidst tilførte N.

2

Økonomisk optimal N-norm ligger for lavt på et stort mindretal af bedrifter.

Jeg indvender at der er et stort mindretal af bedrifter, hvor de økonomisk optimale normer er for små, det betyder f.eks. at der avles for lidt i forhold til det mulige

Ad 1

Jeg mener, at prisen for den sidste N, der tilføres, på mange brug skulle ligge meget under prisen på N som kunstgødning. Det er reelt økonomisk optimalt.

På bedrifter med organisk N, hvor kunstgødning ikke indgår i gødningsplanen (eller med under ca. 40 kg N pr. ha), så måler jeg ikke økonomien i N-tilførsel ved at regne pris på kunstgødning. Der er eksempel vedhæftet på skema A for 2023.

På bedrifter med organisk gødning er værdien af den først tilførte N prisen i kunstgødning oven i en udgift også en værdi af at afgrøden starter bedre. Forsøg har vist, at det kan give mange hkg merudbytte, således også i år, hvor kunstgødning ved samsåning sikrede, at de andre næringsstoffer bliver udnyttet til en bedre vækst. Udbytter er ofte over 10 hkg pr. ha for den bedre start. F.eks. målt i forsøg med vårbyg i Nordjylland og i vintersæd. Der tilføres normalt ikke kunstgødning sent i foråret fordi det giver en usikker udnyttelse, især i et tørt år som 2018 og 2023. Det er pga. tunge maskiner oftere organisk gødning, der tildeles sent.

På bedrifter med organisk gødning er prisen på den sidst tilførte N ikke en udgift, det er en besparelse.

Det er derfor ikke korrekt at det er prisen på kunstgødning, landmanden skal gøde efter.

På bedrifter med organisk N er det økonomisk optimalt at vælge afgrøder med N-norm, for at undgå, at den N, der ikke er plads til, skal ud på naboers harmoniarealer og koster transport og udbringning. Derfor er prisen på den sidst tilførte N på bedrifter med meget organisk N reelt en indtægt, som jeg vil tro i nogle tilfælde ligger på 10 kr. pr. kg N, eftersom en del gylle har lavt N-indhold og medfører at transport er kostbart.

Derfor er der brug for at indstille N-normer, som passer på bedrifter med organisk gødning, og den pris skal maksimalt være 0 kr. pr. kg. N.

Kunstgødning anvendes bedst til at starte afgrøden godt, så den optager næring fra husdyrgødning når væksten er forbedret.

Det er sjældent at bedrifter med meget organisk N suppleres med kunstgødning til sidst. De har brugt hele kvoten af kunstgødning til at startgøde afgrøderne ved samsåning eller placeret gødning.

Årsagen er, at normerne er så små, at der ikke er plads til at justere med kunstgødning, når der anvendes organisk gødning.

Normerne påvirker afgrødevalget hos bedrifter med meget organisk gødning. Af økonomiske grunde skal de foretrække afgrøder med stor N-kvoté, for ellers kan de ikke udnytte harmoniarealet op til de 170 N pr. ha i organisk gødning. Problemet er størst i de områder, hvor krav til målrettede efterafgrøder fremmer vårkorn og bælgplanter, fordi de afgrøder har mindre N-kvoté end vintersæd. I de samme områder med målrettede efterafgrøder skærer de N af kvoten, enten med eftervirkning eller fordi det koster N når de ikke lykkes at anlægge.

Ad 2

Jeg synes, at der er behov for at tage hensyn til det store mindretal af bedrifter, som har brug for at tilføre mere N for at gøde optimalt. Normerne udtrykker at mange bedrifter ligger under 75% fraktilen, men der er så de 25% tilbage?

Der er brug for et værktøj til de bedrifter, hvor det ikke er muligt at dække ubalancen ved at flytte N indenfor N-kvoten. Det er de færreste marker med lavt N-min som er berettiget til udbyttekorrektur.

Værktøjet skal målrettes de marker, hvor der er mest brug for at gøde stærkere end normerne tillader.

Hvilket værktøj er muligt:

Kunne det være analyse af N i kernen.

Biomassemåling i flere år.

Kunne det være at en uvildig virksomhed måler N-min i efteråret.

Eksempel ses nederst:

Jeg vedlægger skema A fra 2023 med 1 ha afgrøder i sædskifte på svinebrug og 1 ha afgrøder i sædskifte på kvægbrug.

Med eksempler på sædskifte på jbnr 2-4 i områder med 30% efterafgrøder samt bedrift med tilførsel af over 80 N/ha i organisk gødning:

De betingelser passer på mange bedrifter i Nordjylland og gælder desværre fortsat i 2024 hvis normerne fastholdes.

Svinebruget, som har 33 % vårbyg og 17 % markærter og resten hvede og raps kan ikke tilføre 170 kg N pr. ha i organisk gødning, men skal eksportere en del. Det koster udbytte, at der ikke er plads til startgødning, og det er en udgift, at gyllen skal tilsættes svovl for at sikre svovlbehovet. Hvis

Mark 101-106 ses i bilaget. Hvis markært ændres til havre, så giver det plads til under 20 N pr. ha i kunstgødning til afgrøderne, så det er af værdi som den først tilførte N ikke den sidst tilførte.

Kvægbruget som har 33 % kløvergræs og 50 % majs og resten byg med udlæg kan tilføre 170 kg N pr. ha i organisk gødning, som giver plads til ca. 40 kg N i handelsgødning. Den N bliver brugt som startgødning, ikke for at gøde sidst på sæsonen.

Kvægbrug med 230 kg organisk N pr. ha har ikke plads til at tilføre kunstgødning. Det koster udbytte, at der ikke er plads til startgødning, og det er en udgift, at gyllen skal tilsættes svovl for at sikre svovlbehovet. Mark 107-112 ses i bilaget.

Mark nr	ha	JB profil	Arealer m.		N-Kvote, kg N/ha				Markens N-kvote Kg N i alt	Næringsstof-behov	
			efterafgr. 2023	Grund norm	For-frugt	Forh. udb.	Aftalt korr.	I alt		Kg P/ha	Kg K/ha

Skema A Korn raps ærte sædskifte

101-0	0,17	Vinterraps (22) Vinterraps (1) Vårbyg	2		202	0			202	34	19	89
102-0	0,17	Vinterhvede (11) Vinterhvede (22) Vinterraps Pligtig efterafgr. - bl. korsbl./ru.. (988) E. pligtige, husdyr, måltre..	2	0,17	181	-18			163	28	13	82
103-0	0,16	Vårbyg (1) Vårbyg (11) Vinterhvede Målr. e. bl. rug/vårbyg/havre/k.. (988) E. pligtige, husdyr, måltre..	4	0,16	137	0			137	22	17	58
104-0	0,17	Markærter (30) Ærter (1) Vårbyg	4		0	0			0	0	16	54
105-0	0,17	Vinterhvede (11) Vinterhvede (30) Ærter Målr. e. bl. rug/vårbyg/havre/k.. (988) E. pligtige, husdyr, måltre..	4	0,17	181	-18			163	28	13	63
106-0	0,16	Vårbyg (1) Vårbyg (11) Vinterhvede	4		137	0			137	22	17	58

Skema A Græs majs sædskifte

107-0	0,17	Silomajs m. græs	2						
		(218) Silomajs m. græsudlæg		153	0	153	26	35	164
		(216) Silomajs							
		Pligtig efterafgr.- bl. græs/ciko..	0,17						
		(968) E. pligtige, husdyr, måltre..		0	0	0	0	0	0
108-0	0,17	Silomajs m. græs	2						
		(218) Silomajs m. græsudlæg		153	0	153	26	35	164
		(216) Silomajs							
		Pligtig efterafgr.- bl. græs/ciko..	0,17						
		(968) E. pligtige, husdyr, måltre..		0	0	0	0	0	0
109-0	0,16	Vårbyg	4						
		(1) Vårbyg		137	0	137	22	19	64
		(216) Silomajs							
		Udl. Kl.græs efter Korn - Slæt							
		(965) E. kl.græs u.50%kl. e. ko..		39	0	39	6	3	30
110-0	0,17	Kl.græs - Slæt	4						
		(260) O. græs m. kl/luc. u. 50%..		287	0	287	49	21	171
		(1) Vårbyg							
111-0	0,17	Kl.græs - Slæt	4						
		(260) O. græs m. kl/luc. u. 50%..		287	0	287	49	21	171
		(260) O. græs m. kl/luc. u. 50% bælg							
112-0	0,16	Silomajs m. græs	4						
		(218) Silomajs m. græsudlæg		153	-115	38	6	35	137
		(260) O. græs m. kl/luc. u. 50% bælg							
		Målr.e. græs efter majs	0,16						
		(968) E. pligtige, husdyr, måltre..		0	0	0	0	0	0

Med venlig hilsen
LandboNord

Kirsten Søre Pedersen

Planteavlskonsulent

Mobil 21188479

Landbrugsstyrelsen
Miljo-Erhvervsregulering@lbst.dk
Cc chpawi@lbst.dk og solira@lbst.dk
J.nr. 22-1266-000002

Høring af bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning

Dansk Affaldsforening takker for at have modtaget bekendtgørelsen i høring. Høringssvaret er afgivet med forbehold for bestyrelsens efterfølgende behandling.

Vi bifalder de foreslåede ændringer i bekendtgørelsen.

Kompost

I Danmark indsamles der store mængder have- og parkaffald, som kan omdannes til et godt jordforbedringsprodukt til landbruget. Især en oparbejdning til kompost ser ud til at give værdi i planteproduktionen som senest afrapporteret i Soilcom-projektet. Vi er derfor glade for, at kompost nu får sin egen definition og et selvstændigt udnyttelseskrav, som forhåbentligt atter kan gøre det attraktivt for landbruget at modtage kompost baseret på have- og parkaffald til jordforbedring.

Den nye definition er dog ikke helt enkel. Hvornår står man med en bunke have- og parkaffald og hvornår har man kompost? Førstnævnte omsættes jo over tid til sidstnævnte, hvis det ligger i en bunke og venter på at blive udbragt på landbrugsjorden. Det fremgår af Miljøstyrelsens projekt 2226 fra Januar 2023, at finstoffet kan ligge i op til 9,5 måneder inden udbringning og at der udvikles varme i bunken.

Kompost har fået et udnyttelseskrav på 15% for kvælstof. Men hvad er reglerne i forhold til fosfor i både kompost og have- og parkaffald? Er de bortfaldet eller mangler der en eller anden konsekvensrettelse nu hvor kompost har fået sin egen definition? Eller indgår kompost fortsat som underkategori til anden organisk gødning og dermed omfattet af de krav der stilles til denne kategori?

Pyrolyse

Vi bifalder, at der kommer regler omkring biokul, der gør det muligt at afsætte fraktionen til dansk landbrug. Pyrolyseprocessen kan også anvendes til fx plastik og restaffald, hvorfor det er vigtigt, at definitionen er tydelig. I Energistyrelsens teknologikatalog skelner de mellem hurtigt og langsom pyrolyse, hvor førstnævnte har fokus på olieproduktion og sidstnævnte på produktion af biokul.

XX-XX-20XX
Side 1 af 2

J.nr. [Skriv j.nr. her]]

Dansk Affaldsforening
Vester Farimagsgade 1, 5.
1606 København V

Tlf.: 72 31 20 70
danskaffaldsforening.dk

Måske skulle man overveje at anvende langsom pyrolyse som term i bekendtgørelsen?

Der ser ikke ud til at være opstillet krav til målinger af uønskede stoffer i biokullet – ville det ikke være oplagt, når der alligevel skal måles for kvælstof og fosforindholdet? Det fremgår af Århus Universitets vidensyntese om biokul i dansk landbrug, at biokul kan indeholde problematiske stoffer som olie- og tjærestoffer (PAH), tungmetaller, dioxiner, PFAS og flygtige organiske kulstofforbindelser (VOC'er). PAH'erne kan dannes ved suboptimale pyrolyseforhold, så det skulle gerne kunne elimineres fx ved at stille krav om analyser for PAH'er.

Leverandørregister

Gødningsleverandører skal registreres i et leverandørregister. Med et udnyttelseskrav på 0 % for have- og parkaffald bortfalder så denne forpligtigelse, da der ikke leveres gødning men blot jordforbedring?

Med venlig hilsen

Nana Winkler
Specialkonsulent

Taarup, den 17. juli, 2023

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 20
1780 København V
Miljø-Erhversregulering@lbst.dk

Hørings svar til Udkast til bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2023/2024.

Tak for muligheden for at komme med høringssvar på: "Udkast til bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2023/2024", jeres j.nr. 22-1261-000002.

Generelt finder vi, at "Udkast til bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2023/2024" på videnskabelig vis nok en gang strammer kravene til landbrugets gødningsanvendelse.

Bæredygtigt Landbrug er meget betænkelig ved, at vi nu igen ser ind i en overordnet reduktion af den N-kvotepå tildeles den enkelte landmand. Siden Landbrugspakkens vedtagelse og gennemførelse i 2015/2016 er der reelt sket en voldsom reduktion i muligheden for at anvende den optimale kvælstofmængde til afgrøderne.

Kravene til udnyttelse af husdyrgødning er steget meget og er nu på et niveau, som ifølge forsøg kun meget sjældent kan opnås, jf. Landsforsøgene 2022 s. 221, hvor det fremgår, at den krævede kvælstofudnyttelse i husdyrgødning kun opnås i afgasset biomasse ved nedfældning før såning. I forsøgene med alle andre husdyrgødningstyper og udbringningsteknikker blev de krævede udnyttelseskrav ikke opnået.

Bekendtgørelsens krav til eftervirkning af forfrugter og efterafgrøder er ca. dobbelt så høje som det, forsøgene viser kan opnås. Siden 2018 har der i regi af Landsforsøgene været gennemført 21 forsøg efter næsten samme forsøgsplan med forskellige efterafgrøder og måling af eftervirkningen i vårbyg gødsket til forskellige kvælstofniveauer. Der er gennemført forsøg alle år undtagen efteråret høståret 2020. Tabel 4, der er vist herunder, viser den beregnede eftervirkning i 19 forsøg med efterafgrøde sået efter høst af korn. Se link: https://www.landbrugsinfo.dk/-/media/landbrugsinfo/public/a/5/c/planter_landsforsogene_2022.pdf

TABEL 4. Beregnet eftervirkning i 19 forsøg med efterafgrøder sået efter høst af korn.

Efterafgrøde	Antal forsøg	Kvælstof-optagelse i efterafgrøde, kg N pr. ha	Første års eftervirkning, kg N pr. ha ¹⁾			Nettoudbytte, kr. pr. ha ²⁾
			gennemsnit	minimum	maksimum	
<i>Vårbyg høstår 2018, 2019, 2021 og 2022. 19 forsøg</i>						
Olieræddike	19	31	10	0	28	-3
Olieræddike + honningurt	19	33	10	0	36	-32
Vårbyg + vinterrug	19	25	1	-5	13	-675
Olieræddike + vintervikke	19	46	25	0	86	-529
Honningurt, havre og vintervikke	16	42	20	0	80	-657

¹⁾ Eftervirkningen er beregnet på baggrund af udbyttet i vårbyg sået efter efterafgrøderne.

²⁾ Beregnet som den gennemsnitlige eftervirkning af hhv. 16 og 19 forsøg x 17 kr. pr. kg N - omkostning til efterafgrødeblandinger - et udbyttetab ved blandingen med rug og vårbyg som efterafgrøde.

I det bredere perspektiv bør det understreges, at de målrettede efterafgrøder har flyttet udledningen af kvælstof fra nov-dec-jan til feb-mar-apr siden 2016, fordi der ikke tages højde for, at vårsæden først begynder at optage kvælstof i betydelige mængder fra ultimo maj. Dette kunne i særlig grad iagttages i år. Vi kan her i 2023 (såvel som man kunne i 2018) konstatere, at det er forkert i forhold til vandmiljøet, at der sættes så meget på efterafgrøder og vårsæd, under de igangværende klimaændringer, da vårsæd i modsætning til vintersæd har en lavere kvælstofudnyttelseeffektivitet (NUE), ligesom udbyttepotentialet er væsentligt lavere. De erhvervsøkonomiske konsekvenser heraf ændres årligt og er ikke belyst.

Normudbytter for de angivne kvælstofmængder afspejler ikke de høstede udbytter fra Danmarks Statistik, hvilket medfører at der anføres nogle normudbytter, som ikke kan høstes med de tilhørende kvælstofkvoter. Ligeledes bør udbyttekorrektionen i korn ændres fra de nuværende 1,5 kilo N pr hkg korn til 2,7 kilo N pr hkg over normudbyttet, som er det, der reelt skal anvendes i yderligere forsyningsnorm.

Økonomisk optimum afspejler ikke Nitratdirektivets bilag 3 om ligevægt mellem afgrødens behov og den samlede tilførsel af kvælstof til afgrøden og bør derfor ikke anvendes.

"Økonomisk optimumberegningen" er kraftig påvirket af prisrelationer mellem kvælstof og afgrøde, hvorfor vi anbefaler, **at dette års normer gøres vejledende**, da Bekendtgørelsens normer kan blive meget forkerte i den nuværende situation, hvor priser på både kvælstof og afgrøder som følge af verdenssituationen er meget volatile. Det betyder, at beregningen af N-normerne ikke afspejler den vækstsæson, de bliver beregnet for. Det kan ikke være i overensstemmelse med Nitratdirektivets krav om ligevægt mellem afgrødernes kvælstofbehov og den samlede tilførsel af kvælstof fra jorden og fra tilført gødning.

De for høje krav til udnyttelse af husdyrgødning, samt for høje krav til eftervirkning af efterafgrøde er således ej heller i overensstemmelse med nitratdirektivets bestemmelser om ligevægt.

Med venlig hilsen

Jørgen Evald Jensen
Cand. Agro.
Faglig direktør
Bæredygtigt Landbrug